СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LV. Ч. 49. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, субота, 1-го березня 1947. No. 49. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, March 1, 1947. VOL. LV.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ТАЙНІ НАРАДИ ПРЕЗИДЕНТА З ПРЕДСТАВНИКАМИ КОНГРЕСУ

У Білому Домі зібралися в четвер 27 лютого провідники конгресу на довгу лекцію і дискусію в справі европейських проблем, які назріли до вирішення на конференції міністрів закордонних справ у Москві. Лекцію і дискусію переводив президент Труман, секретар стейту Джордж Маршал і підсекретар Дін Ачесон. Рідко коли в історії конгресу так строго затримано тайну. А те, що провідники конгресу переповіли своїм товаришам на Капітолю, лишилося запечатаною тайною на підставі цеї самої присяги, яку складено в Білому Домі перед нарадами з президентом.

Таку вістку оприлюднює С. П. Тросел, кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс з Вашингтону. Одначе, як твердть кореспондент, можна було довідатися, що конгресмени були глибоко зворушені вістями, які вони дістали в Білому Домі; що вони почули про потребу нових видатків і що можна надіятися важних подій.

ВІДКЛИКАЛИ ЗАЗИВ ДО МАРШАЛА СКЛАСТИ СВІДОЦТВО.

Конгресмен Фред Бредлі, голова комісії торговельної флоти в палаті, дав нагану свому товаришові Алвинові В. Вайкелові, голові підкомісії, за те, що тойже візвав на складання свідоцтва секретаря стейту Джорда Маршала. Бредлі уневажнив теж сам зазив. Одначе це замішання мало теж свій наслідок. Підсекретар стейту Дін Ачесон зголосився до бюра предсідника комісії і там заявив, що Росія не відповіла на 3 ноти в справі віддачі кораблів, які Америка позичила Советам під час війни на підставі закона про „ленд-ліз".

ПІДВИШКА ПЛАТНІ НЕ ПОКІНЧИЛА УЧИТЕЛЬСЬКОГО СТРАЙКУ.

Коли губернатор стейту Ню Йорк Тамес Е. Дюї оприлюднив новий плян учительських платень в надії, що це покінчить учительський страйк у місті Бофало, то він завівся в сподіваннях. Провідник учительського страйку Реймон Аст заявив, що підвишка не вистарчальна і страйкуючі вчителі не можуть її прийняти. Плян нових платень передбачує найменшу платню $2,000, а найвищу по $5,125 річно для кваліфікованих учителів прилюдних шкіл. Загальна сума нового видатку на підвишку платні досягне 26½ мільйонів, які мають бути покриті з нових податків.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ДВОРІЧНИЙ РОБІТНИЧИЙ КОНТРАКТ.

Юнії й підприємці будуть могти заключувати дворічні контракти безогляду на звичаї. Це причиниться до цього, що відносини між роботодавцями й робітниками будуть більш устійнені і не треба буде боятися, що негайно після заключення контракту почнеться агітація за зміну постанов. Таке рішення оприлюднила Краєва Рада Робітничих Відносин з нагоди наладнання спору між Рід Ролер Бит Компані з Гюстон, у стейті Тексасі і юнією Сталевих робітників, які заключили контракт у 1945 р.

НЕДОЗВОЛИЛИ НА ЧАРТЕР ЮНІЇ ПІД ЗАМІТОМ ФАШИЗМУ.

Організація, що діє під назвою „Тул Овнерс Юніон" і має свій осідок у місцевості Лексингтон, у стейті Масачусетс, внесла зголошення за признання її у стейті Ню Йорк. Вона представляє себе як робітнича юнія, одначе підстава її організації полягає на таких засадах, які нагадують фашистівські методи. Зо згаданих причин Рада Засад і Апелів при департаменті Праці стейту Ню Йорк відкинула аплікацію цеї „юнії" до інкорпорації.

ЗАКИДАЮТЬ КОМУНІСТАМ ПРОДОВЖУВАННЯ СТРАЙКУ.

Перед Комісією для Неамериканських Діянь у палаті складали зізнання члени відділу 248 юнії автомобілевих робітників, що то вийшла на страйк у заводах Алиса Чалмерса в Висконзин. Це один з найдовщих страйків, знаних в Америці. Свідки належать до цеї групи членів, що відмовилися дальше слухати урядників відділу. Вони твердять, що продовжування страйку треба приписати комуністам, які опанували відділ та накидають членам свою тактику ще від 1936 р.

На переслуханні сенатської робітничої комісії явилися урядовці юнії електричних робітників і рішуче заявили, що вони не є комуністами ані не підтримують комуністичної ідеології. Між переслуханами був голова юнії А. Дж. Фицджералд, скарбник-секретар Джуліус Емпак і організатор Деймс Дж. Матлас.

СЕНАТСЬКА ПІДКОМІСІЯ ЗА ПОКІНЧЕННЯ О.П.А.

Підкомісія видатків у сенаті приняла 6 голосами проти 5 постанову, щоб скасувати Бюро Адміністрації Цін з днем 30 червня.

Гувер домагається $475,000,000 на регабілітацію Німеччини

Для збереження Західної Цивілізації від цілковитого занепаду потрібна регабілітація Німеччини. З таким мотивом предявив бувший президент Герберт Гувер свій звіт з поїздки до Німеччини для студій відносин у тій країні на доручення президента Трумана. Для регабілітації Німеччини Гувер домагається призначити в буджеті суму $475,000,000 з Америки, а таку саму з Англії. [illegible] дногодинній розмові з президентом, що населення Німеччини переживає найстрашніші часи, незнані в історії західних країн упродовж сотки літ. Гувер предявив презиндентові писаний звіт, який обіймає всесторонній плян відбудови Німеччини під кожним оглядом.

КАНАДІЙСЬК[illegible]ЕР ЗАПЕВНЯЄ РОСІЮ В СПРАВІ ОБОРОНИ.

Луїс Ст. Лорен[illegible], канадійський міністер заграничних справ виголосив на зібранні Ротарі Клоб у Ню Йорку промову, в якій згадав про постійний розвиток спільних оборонних плянів між Злученими Державами й Канадою. Він теж підчеркнув, що неоправдані є побоювання Росії, наче б Канада мала віддати Злученим Державам свою оборону. Таксамо неоправдані є підозріння Советів, наче Америка хоче перемінити Канаду на північну базу для імперіялістичної експанзії, казав міністер.

АДМІРАЛ БИРД ВЕРТАЄТЬСЯ З ВИПРАВИ.

Четверта виправа адмірала Ричарда Бирда з виправи до південного бігуна увінчалася великим успіхом, як щодо нових відкрить, таку і щодо вишколу флоти у підбігунових околицях. Таку заяву склав командант експедиції адмірал Ричард Крузен на кораблі Мавнт Олимпус, який іде з Малої Америки до Нової Зеландії. Виправу уважають за покінчену і тепер лише збирають свої с[illegible] перед поворотом домів. Звідомлення прислано у спільній пресовій депеші зо згаданого корабля. Перед виїздом знайдено записку англійського дослідника Ернеста Шейкелтона з 1917 р., у якій він звідомляє про семрть трьох людей з його виправи. Записка була вкладена в мідяну коробку.

В большевицькому пеклі згинуло 94% полонених італійців

Рим, 27. лютого. — Італійський міністер оборони Люїджі Гаспаротто заявив сьогодні в письменній відповіді на поставлене йому в Конституційній Асамблеї запитання, що в Советському Союзі згинули 94% італійських военно-полонених; тільки 6% італійців вийшли з життям зі советських концентраційних таборів. Головною причиною смертности був тиф. Свої твердження міністер базує на статистичних даних, встановлених на підставі зізнань полонених, яким пощастило вернутися до Італії. Советські власті повідомили, що вони відправили до Італії 21,065 бувших полонених, але до Італії приїхало тільки 12,513. Біля тридцять італійців задержано в Советах під закидом, що вони поповнили военні злочини, а деяка кількість ще перебуває в лікарнях. Загальну кількість італійських военно-полонених в Советському Союзі міністер обчислює на 60,000. Згаданих міністром 94% смерти відноситься „тільки" до тих, що були в концентраційних таборах.

ЗЛОВЛЕНІ ГРЕЦЬКІ ПАРТИЗАНИ СТВЕРДЖУЮТЬ ВИНУ ЮГОСЛАВІЇ

Салоніка, 27. лютого. — Зловлений свого часу сотник комуністичних грецьких партизанів Фотіос Контопанос заявив сьогодні Балканській Провірочній Комісії О.Д., що він та інші грецькі комуністи перейшли військовий вишкіл в окремих таборах в Югославії і опісля їх було знова відправлено до Греції робити революцію проти існуючого уряду. Контопанос подав точний опис таборів та коли й як вишколювано там грецьких „демократів". Табор відвідували теж болгарські офіцери. Вишкіл переводжувано спеціяльно для партизанської війни. За цілий час вишколу й під час партизанської війни Контопанос робив щоденні записки, що їх тепер передано Комісії та які можуть стати серіозним доказом вини Югославії, Болгарії і Альбанії в грецьких заворушеннях.

СПРАВА ДАРДАНЕЛІВ ЗНОВУ НА ОВИДІ.

Істамбул, Туреччина, 27. лютого. — Лондонський „Таймс" довідується з джерел, що походять з країн під советським впливом, що советський уряд на найблищій конференції в Москві задумує знову видвигнути справу Дарданелів. Це означало б деяку зміну в советському становищі, бо досі советський уряд хотів переговорювати в цій справі безпосередньо з Туреччиною і не видвигати її як міжнародньої проблеми. Дальшим фактором, що може мати деякий вплив на Московську конференцію, є поширена в останньому часі проти-британська пропаганда в Балканських та деяких арабських країнах. Большевики намагаються налякати Туреччину, що вона при найблищій нагоді впаде жертвою „американських і британських імперіялістів".

ФРАНЦУЗИ КРИТИКУЮТЬ ЗАХІДНИХ СОЮЗНИКІВ.

Париж, 27. лютого. — У французькому парляменті розгорнулись сьогодні широкі дебати на закордонно-політичні теми, при чому вражала гостра критика західних союзників, натомість повна відсутність такої щодо Советського Союзу. Французи невдоволені становищем Англії й Америки щодо їх домагань до Рурщини і взагалі до Німеччини, головно щодо военних відшкодовань. Були голоси, щоби під цим оглядом Франція долучилася до домагань Советського Союзу і спільно перевела їх на найблищій конференції в Москві. У звязку з цим знова ставляється в сумнів, чи заповіджений англо-французький військовий союз зможе бути підписаний ще перед конференцією, бо й проти нього видвигається всілякі застереження. Проте, існує можливість, що цей союз буде підписаний французьким і британським міністрами закордонних справ безпосередньо перед конференцією.

РАДА БЕЗПЕКИ О. Д. СТВОРИЛА „КОМІТЕТ ТРЬОХ" В СПРАВІ АЛЬБАНІЇ.

Лейк Саксес, 27. лютого. — На засіданні Ради Безпеки О.Д. сьогодні було створено окремий комітет з представників трьох країн, Австралії, Коломбії і Польщі, та доручено йому прослідити британське обвинувачення проти Альбанії в справі підложення мін в проливі Корфу. При цій нагоді теж не обійшлося без непорозумінь і суперечок між демократичними і советськими представниками. Советський представник Громико застеріг собі „подвійне право вета" при голосуванні у вирішенні цеї справи.

СЕСІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІЯЛЬНОЇ РАДИ О. Д.

Лейк Саксес, Н. Й., 28. лютого. — Сьогодні в год. 11-ій перед полуднем мала початися четверта сесія Економічної та Соціяльної Ради О.Д. На порядку нарад є 31 справ, а з них дві найважливіші, іменно сторення двох комісій, завданням яких було б допомогти привернути рівновагу захитаним господарствам в Европі й Азії.

ПРЕДСТАВНИКИ ПОЛЬСЬКИХ СТУДЕНТІВ СКИТАЛЬНИКІВ У ВАРШАВІ.

Франфурт над Майном, 27. лютого. — Вісім представників польських університетських студентів з таборів скитальників в американській зоні Німеччини виїхали до Варшави на річну конференцію польського студентства — повідомляють з американської головної кватири. На скитанні в Німеччині перебуває зараз 1000 польських студентів, що студіюють на німецьких університетах. Вислані представники мають приготовити звіт про університетські та життеві обставини в Польщі.

БЕВИН ПІДДЕРЖУЄ ПЛАН БИРНСА ПРО „ДОГОВІР БЕЗПЕКИ" ЧОТИРЬОХ ПОТУГ

Лондон, 27. лютого. Британський секретар закордонних справ Бевин виступив сьогодні в парляменті з довшою заявою на тему британської закордонної політики. Бевин твердив, що на найблищій конференції в Москві британський уряд піддержуватиме видвигнений свого часу попереднім американським секретарем стейту Бирнсом план почвірного договору безпеки. До цего договору мали б приступити Злучені Держави, Велика Британія, Советський Сойз і Франція і він мав би бути забезпекою перед будьякою новою агресією в Европі. План поставлено на порядок нарад Московської конференції і він буде обговорюваний. Міністер Бевин окрему увагу віддав „найсердечнішим взаємовідносинам" між Англією та Америкою, заявляючи, що сьогодні ніхто і ніщо не може „вбити клина" між ці дві країни. В своєму виступі Бевин заторкнув теж цілий ряд інших проблем.

СПОДІЮТЬСЯ ПОВОРОТУ ДЕ ГОЛЯ ДО ПОЛІТИКИ

Париж, 27. лютого. Війна і опісля постійні внутрішньо-політичні кризи у Франції створили в цій країні важке положення, головно під економічним оглядом. Це теж є причиною, що в політичних колах Франції починається знова говорити про можливість повороту до активного політичного життя керівника французького визвольного руху та першого президента Франції після визволення, ген. де Голя, що мав би рятувати Францію з внутрішньо-політичної катастрофи, як раніше вирятував її від зовнішнього ворога.

ЧЕРГОВЕ СОВЄТСЬКЕ ОБВИНУВАЧЕННЯ СОЮЗНИКІВ.

Берлін, 27. лютого. Советський військовий командант в Німеччині, маршал Соколовський, виступив сьогодні з черговим обвинуваченням проти Англії й Америки за „нарущення" Потсдамського договору. Соколовський вважає, що економічна злука американської та британської зон була обчислена на те, щоби не допустити до злуки цілої Німеччини, як це передбачувано в Потсдамі, Соколовський гостро критикував теж всі інші політичні заходи західних союзників в Німеччині.

ЯКЩОБ МОСКОВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ НЕ ПОТРАПИЛА...

Мінден, Німеччина, 27. лютого. Московська конференція в справі Німеччини ще не зачалася, але вже є план праці на випадок, якщо б вона не потрапила встановити економічну злуку Німеччини та надати мецькій марці міжнародньої вартости. В такому випадку американському й британському приватним капіталам було б дозволено фінансувати велику частину німецької закордонної торгівлі в злученій британсько-американській зоні.

ЗАБАГАТО ПОЛІТИКИ В ЧЕСЬКИХ ШКОЛАХ.

Прага, 27. лютого. Забагато політики в чеських високих школах призвело до кризи у вихованні, що стало тепер загальною суспільною проблемою. Чеський міністер освіти заповів всілякі реформи високого шкільництва, що дало б можність студентам більше вчитися відповідно до потреб країни, а менше політикувати.

МОСКВА ПРОТИ ЗМІНИ ЗАХІДНИХ КОРДОНІВ ПОЛЬЩІ.

Москва, 27. лютого. Новий польський премієр Юзеф Циранкевіч, що від кількох днів перебуває з чолобитнею в Москві, мав дістати запевнення від советського уряду, що на найблищій конференції Ради закордонних міністрів Москва обстоюватиме затвердження теперішніх західних кордонів Польщі. Америка, як відомо, вже кілька разів висловилася за ревізією тих кордонів.

ВИБУХ ЕТНИ.

Рим, 27. лютого. Лява з відновленого вибуху вулькану Етни змінила свій напрямок і загрожені нею дві місцевості мають вигляд на рятунок. Населення зверталося до уряду, щоб він летунськими бомбами відповідно „регулював" напрям розливу ляви, але італійський уряд не міг задовольнити цего домагання, бо не має бомбардувальників.

ЗВЕРТАТИМУТЬ ЗАГРАБОВАНЕ НАЦІСТАМИ МАЙНО.

Франкфурт над Майном, 27. лютого. Німецька Державна Рада має видати в найблищих днях закон, на підставі якого будеться звертати власникам, головно жидам, загарбоване націстами їх майно.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ПЕРЕД СТОЛИЦЕЮ ШАНТУНҐУ.

Нанкінґ, 27. лютого. Китайські комуністичні війська з успіхом розвивають свій наступ, загрожуючи безпосердньо столиці Шантунґу, Тсінан, та столиці Манджурії, Чанґчунґ

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDEL 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АБИ ДАЛІ ЗРОСТАВ!

У нашому народньому житті маємо одну відрадну подію: Український Народний Союз від довгих років постійно зростає у членстві й майні.

Тому кілька днів проголошено фінансовий звіт У. Н. Союзу за місяць січень, який виказує, що майно цеї організації виносить $9,084,515.65. Цей девятий міліон долярів, що його завважуємо, виднів був уже при кінці минулого року, а тепер він тільки зріс. Не будемо розписуватись, скільки забрало, заки дійшов Союз до першого міліона, скільки було трудів і невдач, заки поставлено У. Н. Союз на солідну, модерну базу теж і під фінансовим оглядом. Ствердимо тільки загально відомий факт, що У. Н. Союз був в українсько-американськім житті піонірем теж і щодо життевого обезпечення. Він власними силами змагав до щораз кращої розбудови цеї народньої установи та переміни її в наскрізь модерну обезченеву інституцію і цього доконав.

Ті, що не є обзнакомлені з У. Н. Союзом і йому подібними установами, можуть думати, що як У. Н. Союз має уже понад девять міліонів долярів, то він може тепер розкидати гроші, як то кажуть, направо і наліво, чи хоч виасигнувати як не міліон то хоч кілька сот тисяч на народні потреби і т. п. Тому, що про таке ще далі чути, радимо цікавим добре вглянути у фінансові звіти *У. Н. Союзу і переконатись*, на що ці девять міліонів долярів призначені, чиїм вони є забезпеченням. Це людські гроші! Це майно тих 46,673 членів У. Н. Союзу, що їх виказує рекордовий звіт організації за місяць січень.

Тим одначе не хочемо сказати, щоб У. Н. Союз не піддержував теж і фінансово різні народні акції, гуманітарні чи культурні. Він видавав десятки тисяч долярів на різні видавництва уже десятки літ тому, коли закладались перші читальні та бібліотеки при перших відділах У. А. Союзу. Він і тепер видає десятки тисяч долярів на різні видавництва англійською мовою про Україну та український нарід. Він завжди давав найбільші жертви на допомогу нашим рідним братам у старім краю, але найбільше дає таки через свої відділи, через своїх патріотичних та гуманних членів. Що так є, вистарчить поглянути в списи жертводавців на народні потреби, що друкуються день за днем у „Свободі", щоб пізнати, що ті жертводавці — це в подавляючій більшості члени У. Н. Союзу, це відділи цеї славної організації. Те саме можна сказати і про різні зїзди та конгреси і тих людей, що беруть у них участь. Саме це є тим „майном", яким У. Н. Союз найбільше гордиться. Це ж вислід понад 50 років громадської праці отих 400 відділів У.Н. Союзу з кількадесятьтисячними членами. Так є теж і з девять міліонами долярів Союзу. Це майно треба не тільки заховати, але постійно збільшати для загального добра української спільноти в Америці. Памятаймо на це!

Советський політичний „блат"

Советський мовний жаргон має слово „блат" на означення типових проявів советського життя та обставин, іменно: корупції. Один краде, а другий це бачить; щоби цему другому „заткати рота", перший „блатує" його частиною вкраденого, або відповідним іншим, найчастіше теж чужим „подарунком". В Советському Союзі „блат" справді процвітає на кожному кроці. Щоб вас не зарештували, ви змушені постійно „блатувати" усіх, хто міг би це зробити, або до цего тільки причинитися. Без „блату" не можна добитись жадного успіху, не можна нічого зробити, взагалі не можна жити. „Блат" там всемогучий.

Ще для вияснення поняття „блату" треба додати, що він є відворотною сторінкою терору і єдиним засобом слабших в тоталітарних режімах. В Советському Союзі комісар не потребує „блатувати" підвладного, бо він може його в кожній хвилині застрілити, або видати на розстріл. Щоб могти це робити, він з черги мусить „блатувати" свого зверхника. У висліді витворилося зачароване коло „блату", що його від слабшого береться а сильнішому дається і так без кінця.

Свою домашню „блатну систему" Советський Союз вводить теж в міжнародню політику та відповідно до обставин і відношення сил або сам дає „блат", або того „блату" домагається. Історія останніх років дуже характерна під цим оглядом. Безпосередньо перед війною Советський Союз вже цілком явно начхав на всі крилаті гасла і прінціпи, яких в практиці все рівно ніколи не респекутвав, та простягнув руку по міжнародний „блат". Большевиків безуспішно пробували „блатувати" загрожені німцями майже всі країни, з Англією на чолі, натомісць Сталіна „блатував" Гітлер, всунувши йому в руку Західну Україну, Балтійські Держави та Буковину і Басарабію. „Блат" заповідався Кремлеві першорядно. Німеччина вмішалася в авантюру і виглядало, що буде змушена продовжувати „блатувати" большевиків то Дарданелями то всілякими іншими концесіями. Союзники зі свого боку теж не мали іншого виходу, як тільки пробувати всіляко блатувати Сталіна. „Блат" розвинувся й на Далекому Сході й явно і позакулісово. Він з новою силою почав процвітати тоді, як Гітлер вже не мав чим Сталіна „блатувати" та почав силою відбирати теж і попередній „блат". Тегеран, Ялта, Польща, Балтійські держави, Балкан, всі договори, в яких большевики брали участь, стоять якнебудь під знаком власне „блату". „Блатом" заступлено найголовніші прінціпи, за які боролися і вмірали міліони людей.

Класичним прикладом советського „блату" в останньому часі може послужити советська „згода" на американський протекторат над японськими островами на Пацифіку. Советська нота в цій справі є багатомовна. Советський уряд погоджується на американський протекторат, бо — як подано в ноті — американський народ приніс найбільші жертви і дав найбільший вклад в перемогу над Японією. Ще недавно советський уряд не брав до уваги американських жертв і американського вкладу в перемогу і був рішучо проти американського протекторату. Але за два тижні має відбутися конференція закордонних міністрів в Москві, і в коментарах до наглої зміни советського становища щодо слушних американських домагань добачується зразу завдаток на збільшені советські домагання в Европі. Значить, „блат".

Факт багатомовний. Советський Союз, виходило б, не чується на силах прикладати Америці нагана до лоба і терором вимушувати хабарі для себе, отже „блатує". Діло тільки в тому, що ані Америка ані, її союзник Велика Британія сьогодні того советського блату, та ще й чужим коштом, не потребують. „Блатувати" можна того, хто сам хоче красти, хто сам має „нечисту совість" та хто сам розраховує на корупцію. Сьогодні Америка й Англія мають щораз менше причин блатувати, чи давати себе блатувати. Америка дає незалежність Филипинам, резигнує з будьяких територіяльних претенсій, до окупованої Японії замісць підкріплень окупаційних сил посилає хліб, Америка годує зруйновану Европу з большевиками включно, вона домагається щораз більшої рівноправности для всіх народів, без огляду на їх величину, Америка для всіх народів є символом свободи, добробуту і сили. Японські острови вона всерівно тримає в своїх руках, вона хоче тільки формального потвердження свого протекторату над ними, але це не може бути ані чужим „блатом" для Америки, ані теж Америка не потребує когонебудь „блатувати", щоб це її слушне домагання було задовольнено.

Подібно мається справа теж з Англією. Англія сама добровільно „розвязує" свою імперію. Вона дає незалежність Індії, Обєднаним Державам віддає справу Палестини, веде останні переговори з Єгиптом, щораз більше унезалежнює Канаду. Англія, подібно як і Америка, не потребує ані давати, ані принімати „блату". Ці передові країни в світі поносять консеквенції історії та суспільного розвитку і опирають свою політику на твердій базі природного розвитку життя і суспільства. І це їх не тільки не послаблює, але навпаки, ще більше скріплює, головно під моральним оглядом. Політичний блат в демократичних країнах вже більше не матиме застосовання.

Єдиним блатником, як у внутрішніх, так і закордонних відносинах залишається Советський Союз. Внутрішній советський блат буде продовжуватися так довго, як довго існуватиме його первопричина, іменно корупційна советська система. В міжнародніх стосунках простягнена по блат чи з блатом советська рука готова зависнути в повітрю так довго, доки людство не втратить нарешті терпеливості до цеї огиди та не покінчить і зі самим блатником. Чим швидше це станеться, тим краще для всіх.

Велике суспільне лихо: недуги

Від якогось часу ми свідками великих кампаній, ведених по цілій Америці, а звернених на ратунок людського здоровля.

Чому це так? — може дехто спитати. Та ж Америка край багатий і культурний, люди добре харчуються і вбираються, дбають за гигієну, в кожній хаті тепла вода, а то й лазничка, яка сама в многих інших краях є вже луксусом. Крім цього всюди пишуть про спорт, значить і з цього боку, як виглядало б, усе в порядку. **Отже виглядало б, але в дійсности так не є. Про це переконалися ми в часі війни, коли наглядно виявилося, що маємо величезну частину молоді, неспосібну до збройної оборони краю, хоч виглядало, що ця молодь повна сили і здоровля.**

У цій статті хочемо звернути увагу не так на недуги як такі, а на це, яку вони приносять шкоду суспільству, бо кожна недуга це суспільна втрата, це менше рук до праці, це теж непотрібна витрата запрацьованого гроша.

Від 9 до 16 лютого переведено в цілій країні „тиждень недуги серця". З цієї нагоди появилися в щоденниках великі оголошення Американського Серцевого Товариства з осторогою перед великими шкодами, які спричиняють серцеві недуги. Який місяць перед тим ішла кампанія за збірки на фонд поборювання діточого паралїжу, а тепер після, „серцевої кампанії", пригадують деякі часописі на небезпеку туберкулози-чахотки.

Ці кампанії вказують, що американці так заняті всілякими справами, що просто не мають часу на застанову, що треба пильнувати теж і свого здоровля.

У суспільности, яка ще розвивається, це природне, що матеріяльні цілі стоять на першому місці. Людина хоче здобути економічну незалежність і це бажання призводить її часто до занедбання найважніших життевих справ. Крім цього є ще тут і інша причина, а це така, що маєтковий недостаток можна легко замітити при найменшій нагоді, а звичайну недостачу здоровля вважається все за хвилеву і за таку, що „якось перейде". Щойно, коли людина вже не може волочити ногами, починає вона поважно призадумуватися над здоровлям.

Коли б до справи здоровля, підходити з економічного становища, то треба ствердити, що кожна недуга є великою маєтковою втратою в житті людини або родини, а водночас і безповоротною втратою в господарці громадянства. Для прикладу візьмім хоч би цифри з утрат, які спричиняє недуга серця. Статистика виказує, що серцеві недуги і недуги обігу крови забирають в Америці 150,000,000 робочих днів кожного року. Коли б рахувати пересічну платню денно по десять доларів вже разом з ліками для недужого, то це дає річно втрату півтора біліона доларів.

Коли мова про матеріяльну втрату з причини серцевих недуг, то тут ще найлекше її обчислити тому, що на недугу серця занепадають звичайно люди в повній силі віку, значить такі, що можуть заробляти. Одначе це не значить, щоб лише старші хворіли від цеї недуги. Молодь і діти набавляються часто ревматичної гарячки, яка стає причиною різних серцевих недуг. Разом нараховують під теперішню пору в Америці 3,700,000 людей хворих на серце, а таке саме число хворих від звапніння артерій („артеріосклерози") та на тиснення крови, високе або низьке, а це посередно теж вяжеться з недугами серця. Отже усі ті люди, хворі на серцеву недугу або на недуги злучені з недугою серця, це велетенська економічна втрата.

Подібну втрату приносять інші недуги, а між ними чи не найбільше небезпечна „біла чума" тобто недуга чахотки (туберкулози).

Це не значить, щоб не було інших недуг, які роблять велетенські шкоди, от хоч би звичайна перестуда, котра є початком різнородних інших, часто навіть небезпечних, недуг. Одначе тут не йде про пізнання недуг, а про їх наслідки.

Коли йде про втрати в людському житті, то обраховують, що за час війни померло в Америці два міліони людей від серцевих недуг, а 250,000 від чахотки. У тому самому часі згинуло на війні 350,000 американців, а міліон від нещасливих припадків у самому краю.

Самі цифри повинні стати притокою до застанови, чи все те мусить бути? Чи нема на це рятунку? Відповідь на це може бути позитивна, з деякими застерогами. Так, є рятунок, але до цього треба безупинного освідомлювання народніх мас. Оттак, як що-неділі чуємо проповідь про потребу морального життя, так теж треба пригадки про потребу плекання здоровля. Зберегти здоровля тіла значить тільки, що зберегти здоровля духа, коли це робити на підставі якихсь засад. До цих засад належить чисте життя, чистий харч, чиста вода, а коли йде про здорове серце, то ще великий гарт духа. Людина, що живе спокійним життям, не піддається поденервуванні, не попадає в спір з іншими, тому має більше виглядів на збереження життя навіть із серцевою недугою, ніж людина з докучливою вдачею.

Треба теж памятати, що наука медицини все робить поступи. Лікарі, лікарні, шпиталі, прилюдні стації здоровля, медичні видавництва і популярні брошури учать, як запобігати недугам, а коли вже недуга прийде, як її лікувати. Навіть щоденна преса приносить вісті про нові відкриття або свіжі винаходи для рятування здоровля чи життя. Кілька разів читали ми, що пенисилина є ліком на деякі серцеві недуги. Іще новіша медицина, тобто стрептомисина, є наче атомовою бомбою проти туберкулози. На такі вісті годиться звертати пильну увагу, бо хто їх запамятає, стає добродієм своєї рідні, своїх приятелів, чи загалом кожної людини, коли в потребі їм дає раду, як шукати рятунку перед нещастям. Чоловіколюбство можна виказати часто і без важких жертв. Воно повинно стати другою природою кожної людини, а тоді і світ стане кращий для життя.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕВЯТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

RADIO SERIES

American Red Cross Photo

Helen Hayes, first lady of the theater, is the star of the 1947 Red Cross Fund radio transcription series "These Are My People" to be heard over 800 stations late in February and throughout March.

Юлія М. Шустакевич.

ДІТИ

20)

П-ні Ч. задумалась. А чому не можуть хлопці збирати газет по домах?.. Це ж є можливе. Ось приміром: Тоні і Сем можуть піти з візком від хати до хати і набрати стільки паперу скільки зможуть. Встановитя десь — от хоч би в моїм гаражі збір, себто зносити папір до мого гаражу, а коли вже буде богато, тоді покликати мійський трок і нехай забирають куди треба. Хлопці ще поможуть вантажити папір на трок. Таким чином заощадиться газоліну і дорогого робітника, якого так дуже потребує военна індустрія. А хлопці сповнять патріотичне діло і дасться їм роботу в руки.

Коли навинувся Френкі і оглядав розкішну петунію, що росла в городі посаджена його руками, п-ні Ч. вийшла до його та сказала, щоб він збігав і закликав хлопців.

За годину поприбігали хлопці. П-ні Ч. представила їм апель з радія у справі паперу і спитала, що вони повинні зробити в цій справі.

По короткій надумі озвався Тоні: Тепер школи нема, в нас цілий день вільний і ми можемо збирати папір... я думаю. Та де ж його зносити?

Ви думайте хлопці над цим самі бо я маю роботу в хаті, а як вам буде мене треба... закличте.

Вона не то що не мала часу, а тільки в кожній справі давала вільну руку хлопцям, нехай уживають свойого розуму і нехай думають самостійно. Таким чином діти будять в собі ініціятиву і учаться поборювати життеві труднощі. Так вона думала і таких засад воділа.

За якийсь час прийшли хлопці до неї і Тоні розказав, що вони думали складати газети в однім порожнім сторі недалечко, та коли прийшли там, довідались, що властителя того стору нема, виїхав. Отже вони будуть на разі складати газети на лотах біля насипу.

А колиб випав дощ — озвався Елл. Це непрактично!

П-ні Ч. не говорила нічого, хоча хлопці ждали від неї поради.

Та в тім Тоні поглянув на порожній гараж у п-ні Ч. і поспішно спитав: А чи не можна було б складати паперу у вашому гаражі?

Дуже добре — згодилась вона. Одначе, поки ви почнете збірку, чи не було б добре дати знати комусь про це, комусь, що має з тим до діла. По радіях проголошувано, що заряд міста висилає чотирьох робітників з кожним троком і коли ви почнете збирати самі, на свою руку, тоді хтось може вам заперечити.

Вона ждала що хлопці скажуть.

Отже — по хвилі заговорив Елл. Треба піти до „Сити Голл" і сказати їм, що ми хочемо помогти в цій справі...

А нащо їхати? Я можу покликати по телефону — правда, спитав Тоні?

Очевидно що так — згодилась вона і подала йому число телефону.

Тоні несмілим голосом повідомляє мійського урядника: Нас є девять хлопців і ми хочемо помогти у збірці паперу. Маємо візки і підемо від хати до хати та зберемо, а коли матимемо богато тоді закличемо вас і ви пришлете трока а ми ще поможемо наладувати...

Тоні слухав довго що урядник говорив, потім подав своє імя і адресу де будуть складати папір. Значить урядник похвалив добрі наміри хлопців, бо Тоні увесь почервонів аж по вуха а очі світились від радощів.

Відложив телефон і промовив з гордістю: Завтра йдемо за збіркою паперу! Вони проголосять нас по радіо... що ми, хлопці йдемо колектувати папір!..

Гурра! Закричали хлопці, а малий Генрі аж дуба став! Деж-то? Про нас говоритимуть на радіо!.. Та втім, якесь виставне авто стало побіля городу.

Хлопці!! Промовила вона, це ж посадник міста!

І вона пішла витати знатного гостя, що так зацікавився її експеріментом.

Мій Боже! Кликав посадник. Так це ж справді чудовий город! Як усе рівненько засаджено, яка чудова рістня! Де ж це ви вчились такого знаменитого огородництва?!

Хлопцям очі сіяли. Вони стояли як на цвяшках і здавалось росли до самого неба!

Пане посаднику, мушу вам звернути увагу, що це не виключно мої заслуги.

Отсе ж робітники пильні! І вона показала на хлопчиків. Це їх старанна праця!

Хлопці скромно ховались один поза другого а посадник наче не вірив їм.

Ви хочете мені сказати, що це отсі хлопці управляли цей город? Чи це ж можливе?

Оце ж саме мій експеримент — пане посаднику!

Він ходив поміж рядами зеленої і здорової ярини а п-ні Ч. шепнула до Тоні: іди за ним. І Тоні пішов а посадник допитувався: Що це ось тут?

Це огірки — пояснював Тоні. Їх тепер виглядає за мало, та пождіть, як вони розростуться, розтягнуться, то ще може бути за мало місця.

А нащо ж цієї кукурузи ось тут — питав, вона ж буде перешкоджати огіркам, ні?

Ні, рішучо ні! Кукуруза росте високо а огірки стеляться по землі, до того ж, в горячі дні кукуруза дасть огіркам троха тіни і сонце їх не спалить. Тоні використав чудово науку п-ні Ч. наче б він був уже бувалий фармер.

Посадник був захоплений і щораз повтаряв: Знаменито, чудово! І вказуючи на помідори — говорив: Ах, які ж гарні бараболі!

Ні пане посаднику, це не бараболі, це помідори.

Ах так — поправив себе збентежений посадник. А це чудовий „рак гарден"!

„Вікторі Клюб"! Який же це клюб — питав посадник.

(Дальше буде).

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Перше Загальне Зібрання
Злученого Українського Американського Допомогового Комітету

1)

Загальне Зібрання одної, чи другої центральної інституції американських українців, це подія звичайна, хоча й не цілком буденна. Проте, Перше Загальне Зібрання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету має окрему вагу і окреме значення, як з огляду на завдання і ціль самого Комітету, так і на заторкнені та вирішені Зборами проблеми. Поза большевицькою „залізною заслоною" немає багато українців, які не знали б про існування ЗУАД-Комітету та які ні інтересувалися б — посередньо ,чи безпосередньо — його роботою. Беручи до уваги це загальне зацікавлення Комітетом та йдучи на зустріч наших читачів, з яких тільки цілком мала частина мала можність особисто бути свідком перебігу його Першого Загального Зібрання, „Свобода" приготовила точне власне звідомлення, зглядно опис цих нарад. Наради мали свої ясні і темні місця; приявні делегати часом були до глибини душі схвильовані і не один обтирав сльозу, а часом одна чи друга заввага викликувала сердешний сміх. Наради були як саме життя. Такий буде й їх опис.

* * *

Перше Загальне Зібрання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету було скликане на суботу і неділю 22-го і 23-го лютого в готелю Пенсилвенія в Ню Йорку. Готель Пенсилвенія своїм центральним положенням між 32-гою і 33-тою вулицями та між 6-тою і 7-мою евеню і, головно, безпосередньою близькістю великої нюйорської залізничої станції тої ж назви, що й готель, стала відомим в Ню Йорку й поза ним одним з головних центрів комерсійного, але теж політичного і міжнародного життя. Ще недавно, під час нарад Загального Зібрання О. Д. в Лейк Саксес в Ню Йорку, готель Пенсилвенія був одним з головних приміщень міжнародніх делегацій, а американська делегація мала в ньому свою головну кватиру. Тоді навколо „лабі" звисали 53 прапорів різних країн-членів О. Д., а між ними теж червоний прапор зі серпом і молотом та з написом „УРСР" — символ поневоленої України, краще — міжнародного визнання її поневолення і права на волю рівночасно. Якщоб стіни цього готелю вміли говорити, скільки найскладніших історій людського — особистого і суспільного життя вони могли б розказати? В цьому ж готелі відбулися теж дводенні наради нашого центрального Допомогового Комітету.

Початок Загального Зібрання був заповіджений на суботу, 22-го лютого, на 9-ту годину рано. Припадок, чи практичні міркування казали ініціяторам Загального Зібрання назначити їх на цей день, коли ввесь американський народ святкував 215-ту річницю народин свого першого президента Джорджа Вашингтона, що став символом американської свободи, а тим самим поступу, добробуду, сили і слави цеї землі, яку залюбки називаються йому імям. Загальне Зібрання нашого Допомогового Комітету можна б вважати одним з кращих звеличенням і прословленням річниці уродин „Батька Америки" — Вашингтона. Бо на цьому Зібранні обговорювано та вирішувано справи, які відносяться до поширення, закріплення і оборони ідей Вашингтона.

Зібрання визначено на годину 9-ту правдоподібно тільки тому, щоб могти почати його в годині 10-тій. Проте, сама Управа Комітету та деяка кількість делегатів прийшли точно. В передпокою до чепурної залі „Кі-стон" роблено провірку делегатів та їх мандатів. Цю важливу початкову функцію виконували **Софія Демидчук, Стефанія Дрогомірецька** та **Ірина Близнак.** Хто знає цих дівчат, то теж знатиме чому то чимало делегатів всіляко намагались полагоджувати свої делегатські формальності при їхньому столі по можності якнайдовше. Делегатам дійсних членів Комітету — організацій — причіплювано мальовничу відзнаку зі синьою стяжкою, спомагаючим членам причіпляли круглу жовту кнопку з написом Комітету, а таких звичайних смертників, як напр. Ваш кореспондент, взагалі нічим не декорували. Члени Управи Комітету мали таку саму відзнаку, як і дійсні члени, тільки стяжка була жовта а в квадраті напис, яка його функція.

Уже перед 9-тою почали сходитись делегати, що їх зустрічав мелянхолійною усмішкою — як годиться секретарові Допомогового Комітету — д-р **Павло Дубас.** В міжчасі по середині передкімнати поставлено стіл, застелено вишиваною скатертю та розложено на ньому деякі видання. Біля стола проходив д-р Демидчук і мені автоматично насунулось запитання, де було більше книжок, під його пахою, чи на столі. Але біля стола ще тільки зачинали заходитись наші пані.

Починаються наради.

Зібрання почалось точно в годині 9:55. За президіяльним столом засіла Управа Комітету: **д-р В. Ґалан, д-р П. Дубас, п-ні І. Бенцаль, адв. І. Панчук** та **Е. Рогач.** По правому боці від Президії зоряний прапор а біля стола чорна таблиця з мапою, якої невтаємниченим в комітетову картографію було б важко пізнати вже правдоподібно з першого ряду. В кожному разі видно континент і море.

Наради відкриває предсідник Комітету д-р **В. Ґалан.** Вітає приявних та коротко згадує, як це прийшло до створення Комітету 24-го червня 1944. Опісля продовжує: Сьогодні стоїмо перед страшною трагедією українського народу, на батьківщині та розсіяного по европейському континенті. Очі трьох соток тисяч українських скитальників в Европі звернені на ці наші наради. Д-р Ґалан вернувся перед двома тижнями з обїздки по їх таборах та передає їх привіт американським українцям. Допомоговий Комітет—говорить д-р Ґалан — це єдина українська інституція визнана міжнародньо. Або допоможемо нашим братам і вирятуємо їх, або стягнемо на себе їх прокляття. Перше Загальне Зібрання ЗУАДКомітету д-р Ґалан відкриває під кличем обєднаної і якнайбільшої допомоги соткам тисяч українських скитальників. На залі оплески, значить делегати згідні.

До цеї самої точки програми, іменно відкриття Зборів, належала теж молитва. Але виявилося, що на залі... нема священика, щоб провів молитву.

Секретар Комітету, **д-р Дубас,** відчитує 23 точки в програмі нарад. **Адв. І. Панчук** спростовує, що звіт Детройтської філії Комітету зложить не він, а тільки касієр **Іван Заблоцький.**

Проф. Чубатий пригадує, що поминено в програмі таку важливу справу, як допомога та рятування діячів української культури на скитальщині. Ставить внесок, щоби в програму після докладу д-ра Цегельського про переселення додати ще його доклад про діячів культури, що теж і зроблено. Програму прийнято з поправкою проф. Чубатого одноголосно.

Д-р Ґалан повідомляє про приявність на залі представника Допомогового Фонду Українців Канади **інж. Володимира Коссара,** додає дещо з його біографії, вітає його та просить забрати слово.

(Дальше буде).

АДРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ ДОПОМОГОВИХ КОМІТЕТІВ В АМЕРИЦІ І В ЕВРОПІ

Злучені Держави Америки:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc., P. O. Box 1661, Philadelphia 5. Pa.

Бельгія:
Comite Ukrainien de Secours en Belgique, 23, rue de Industrie, Bruxelles, Belgium.

Англія:
1) Central Ukrainian Relief Bureau, 218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2, England.
2) Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188 Cheetham Hill Road, Manchester 8, England.

Італія:
Comitato Ucraino d'Assistenza ai profughi Ucraini in Italia, Passeggiata del Gianicolo 7, Roma, Italia.

Канада:
Ukrainian Canadian Relief Fund, P. O. Box 2136, Winnipeg, Man., Canada.

Аргентина:
Comite Ucranio de ayuda a las victimas de guerra, Calle Victoria 676, Buenos Aires, Argentine.

Бразилія:
Comite Ucraino de Auxilio as Victimas da Guerra, Rua Martim Afonso No. 381, Curitiba, Parana, Brazil.

ЗАГАЛЬНІ ОРҐАНІЗАЦІЇ:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N. Y., U. S. A.

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE
711 McIntyre Building, Winnipeg, Man., Canada.

Адреса орґанізації „КЕР" — CARE — яка висилає на замовлення харчові пакунки, так звані „десять в одному ($15 за пакунок) є слідуюча:

CARE
50 Broad Street, New York, N. Y.

ВИСТАВКА ЧУЖОМОВНОЇ ПРЕСИ В ЛЕЙ САКСЕС. В будинку Організації Обєднаних Держав у Лейк Саксес відбулася недавно виставка чужомовної преси в Америці, влаштована організацією Камон Кавнсил фор Америкен Юніті (ФЛІС). У не-англійській мові вихоить у Злучених Державах понад 1,000 часописів і журналів в 39 різних мовах. Картина представляє те місце на виставці, де находиться мапа з українською пресою, якій приглядається п-ні Елінор Рузвелт. Дає їй виснення Ярослав Чиж, що займався цею виставкою. Виставку продовжатимуть в Ню Йорку, а потім у Вашинґтоні.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРҐАНІЗАЦІЙ

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Листопадове Свято.

В неділю, дня 3. Листопада, 1946 року, Українська Православна Парохія, Св. Володимира відсвяткувала Листопадове Свято.

В програму Свята входили: 1) Пісні, які відспівав мішаний Хор Бояна та мужеський Козацький Хор. Оба хори співали під управою дириґента Семена Чуби. 2) Соля відспівали: Лелія Опихана й Марія Щостак при акомпаніяменті пяна Олени Опиханої. 3) Живий Образ, відограли Діти Української Рідної Школи, який зображував Свято Проголошення Вільної Соборної Української Держави. Ролю учительки відіграла Марія Дацків, декламували: Анна Меник, Сивелля Слижук, Евген Горний, Орест Гладій й Соня Любянецька.

Святочну промову виголосив місцевий парох о. Омелян Мицик. Промова складалася із трьох частин: 1) Творення Української Держави та причини її упадку, 2) Шкідлива праця соціялістів та комуністів в розбиванню національної єдности, 3) Наведення фактів із світової преси про руїнницьку працю комуністів для нищення волі та свободи в цілому світі. Вкінці була зображена потреба національної єдности та спільної праці для боротьби за самостійну та від нікого незалежну Українську Державу.

Реферат по англійськи про Історію Першого Листопада прочитав Йосиф Кукла, ветеран Другої Світової Війни. Свято відкрив та проводив Віктор Михаль, містоголва парохії, й український „бизнесмен".

Гарне й чутливе виконання пісень, техніка й дисципліна хору давали насолоду в слуханні української пісні. Сольові пісні будили амбіцію молодих людей, що варто посвятити час для вивчення української мови й пісні. Деклямації, Живий Образ та промова надали Святові поваги та величности. Наповнена галя нагороджувала своїми оплесками виконавців програми.

До збірки промовляв парох о. Омелян Мицик.

Загального приходу було $445.00. Розходу $33.40. Переслано до Допомогового Комітету в Филаделфії $411.60 для Скитальців. Жертви зложили: по $25: В. Мигаль, М. Риза, Тов. Ольги Басараб; М. Горний $15; по $10: П. Кульпак, М. Ґудз, Г. Шавалюк, В. Коцовський, Л. Доманьчук; по $5: М. Булка, Д. Максимюк, О. Штогрин, А. Карасевич Теслюк, С. і Анна Брудний, о. О. Мицик, І. Шміґельський, Я. і М. Германович, А. Манек, П. Мельник, П. Марцінів, Ф. Тобак, Г. Сенів, І. Стефанюк, Н. Гуцул, М. Гуцуляк, М. Коваль, І. Пініло, А. Теслюк, Д. Ґізовський, Н. Батюк, М. Слижук, С. Лука, М. Запухляк, С. Кришталь, В. Скутра, С. Кіняк, М. Польовий, С. Дзаман, К. Гавлічинський, А. Васильків, С. Брудний, В. Галущак, Н. Древніцкий, М. Дацків, П. Швабінський; Стефанюк $4; по $3: В. Дривніцкий, А. Яремій, А. Дубик, К. Січевський М. Лашщук, В. Доманьчук, Л. Риза, К. Кучер, М. Савчин, Г. Павлюк.

По $2: І. Кравс, А. Край, С. Романко, А. Шміґельський, Н. Угриновська, А. Ґлух, А. Тислюк, К. Урбан, Ю. Бойко, Й. Кликун, М. Сопко, М. Городецка, М. Тимчук, Ю. Небор, Д. Шостак, Я. Медзяк, Й. Коцовський, І. Меґас, С. Базан, А. Павлюк, Г. Гнатишин, А. Коцовський, А. Паньчук, **А. Сенчук,** К. Смаль, **І. Савчин, Р. Пісарчук,** П. Плюта, **Г. Негай, Л.** Гловський, І. Сапач, **Я. Гладій,** Е. Тарнова; по $1: С. Семенюк, В. Семенюк, Д. Дякун, М. Городицка, С. Вийдж, А. Олесько, Н. Н., О. Чуба, А. Маронец, О. Січевський, А. Семенюк, Е. Древніцкий, П. Горечко, А. Дипка Дін, М. Фуркевич, **Т. Олійник,** І. Савіцька,У. **Тобак,** С. Ткачук, І. Куленич, **С. Бурдаш,** Опиханий, С. Коцовскй, Й. Дичка, К. Кущак.

Гроші передано до Злуч. У. А. Д. Комітету у Филаделфії.

Син-кий.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

28. лютого 1907 р.

РОБОТИ И БЕЗРОБІТТЯ.

50 людей потреба негайно до роботи в Порт Джервис, Н. Й., при направі залізничих возів. Найменша платня по $1.40 денно за десять годин. Хто знає цю роботу, заробить більше. Голоситися на адресу: Григ. Ґумовський, 29 PP. Евню, Порт Джервис, Н. Й.

Прошу наших краянів і товаришів, щоб подали до „Свободи", де можна дістати роботу, бо нас тут, у Ґлесборо, Н. Й., є 30 українців і всі хотіли б кудись виїхати на ліпші заробітки. — О. Чабан.

Шукають роботи два різьбарі артисти, мають краєві свідоцтва. Можуть робити іконостаси, кивоти й інші церковні річи. Адресувати до „Свободи".

ТРЕБА УКРАЇНСЬКОЇ ХАТИ В НЮ ЙОРКУ.

У Ню Йорку нараховують 10,000 українців. Це непевне, бо статистики ніхто не веде. Дуже можливе, що їх тут два чи три рази більше. Живуть вони всуміш з іншими і винародовлюються. Причина до цього, що нема своєї рідної Української Хати. На таку хату одному товариству здобутися тяжко, але спільними силами це можна зробити. Є тут кілька українських допомогових товариств, то всі товариства й гурти повинні порозумітися і разом винайняти спільну хату для вигоди членів. Ще ліпше купити свій власний дім. Гадка власної хати не нова. Коли пишемо про неї, то лише на те, щоб поставити її перед очі нашої публики і допровадити до якихсь реальних результатів.

СКЛАДКИ НА УКРАЇНСЬКІ ЦІЛІ.

Для арештованих студентів у Львові зложили українці міста Филаделфії на руки Миколи Росоловича й Михайла Хомишина $14.40; з Карнеґі, Па., прислав о. Григорій Кульчицький $25, з Ню Йорку Ів. Ардан $10, а разом з іншими збірками дійшла сума таких жертв до $133.20. — На Українську Бурсу в Йонкерс, Н. Й., зложено $6.55. Гроші відіслано до касієра Бурси Гаврила Дзядика в Дербі, Конн.

СЛАВНИЙ СПІВАК, І. АЛЧЕВСЬКИЙ, В НЮ ЙОРКУ.

Іван Алчевський, славний оперовий співак, що походить з Великої України і з патріотичного українського роду, співає тепер у Мангетен Опері в Ню Йорку.

ІНШІ ВІСТИ.

Парафію в Бофало (Блек Рак) обняв о. Іван Велиґорський. Він довершить посвячення угольного каменя під церкву св. Івана Хрестителя у Сиропусну Неділю, 17. березня 1907 р. — о. Григорій Кульчицький Цмайло з Карнеґі склав дар $25 на дім читальні „Просвіти" в Кульчицях, Галичина.

Рід чужих слів в українській мові

2)

Таким чином треба писати й говорити: довгий меморандум, труйливий опіюм (опій), всенародній референдум і т. ін. У мові польській слова на **-ум** ніякого роду: те технікум, але літературна українська мова цього не знає й не приймає. Правда, на західньо-українських землях ці слова часом чуються, як слова ніякого роду, але це просто живі полонізми, цебто запозичення з польської мови. В своїй Історії української літератури 1923 р. проф. М. Грушевський добре пише: Потріний мінімум, Релігійний, декорум, Злий фатум і т. ін.

В польській мові, за впливом мов латинської та італійської, багато назов живих істок приймають **-а** на кінці, напр. антисеміта, артиста, диплямата, єзуїта, комуніста, публіциста і т. ін. Українська мова цього не знає, й уживає цих слів без **-а**: антисеміт, артист, аскет, архимандрит, атеїст, дипломат, ентузіяст, єзуїт, митрополит, машиніст, публіцист, соліст, патріярх і т. ін. Правда, в VII. ст. і в нашій книжковій мові часті були такі форми, як митрополита, єзуїта й т. ін., але це було просте запозичення з польського, яке час зовсім викинув із нашої мови.

Цікаві чужі слова на **-ль**, — у нашій мові вони частіше чоловічого роду, напр.: автомобіль, баль, вуаль, деталь, дуель, емаль, контроль, лікноль, мораль, нікель, нуль, пасквіль, пензель, перкаль, пістоль, портфель, рашпіль, рондель, рояль, тюль, шрапнель, штемпель і т. ін. Слова ці різні слов'янські мови сприймають різно, напр. у мові польській вони часто приймають **-я** на кінці й стають словами жіночого роду, напр. контроля. В мові російській ці слова позостаються з **-ль** на кінці, але теж часто жіночого роду, напр.: вуаль, дуель, шрапнель і т. ін. Як бачимо, мова українська виробила тут собі окреме самостійне місце. Правда, слово мораль позостається ще жіночого роду (у мові польській мораль чоловічого роду).

Ці слова на **-ль** в чужих мовах, у французькій і німецькій, звідки вони прийшли до нас, не все одного роду, — то чоловічого, то жіночого, а то й ніякого (в мові німецькій, напр. дуель, пасквіль). У мові французькій ці слова частіше чоловічого роду, але нерідко бувають і роду жіночого, напр.: пасквіль, перкаль, пістоль, мораль і ін. У мові німецькій ці слова або чоловічого, або роду жіночого, не конче такого, як у мові французькій, звідки вони до неї поприходили. Але наша мова попровадила ці слова за своїми: коваль, паль, і т. ін., і надала всім їм чоловічий рід.

Усі чужоземні назви місяців: январ, февраль... в нашій мові чоловічого роду.

Слова меблі й сутерени в нашій мові літературній не мають однини, вживаються тільки в множині: В хаті гарні меблі. Холодні сутерени. Він живе в вогких сутеренах.

3. Жіночий рід.

В історії роду чужих слів в українській мові кидається в вічі велика схильність цих слів до оженочення, до фемінізації їх, цебто надання їм закінчення **-а, -я.** Вплинув на це найперше такий же помітний процес ясної фемінізації в своїх власних словах, про що я розповідав вище: церков — церква, пісень — пісня, мишь — миша, продаж — продажа, широчінь — широчиня, купіль — купеля й т. ін. По-друге, вплинув на це й такий самий процес у мові польській, де він надзвичайно сильний і широкий. Навпаки, мова російська ввесь час стримує в нас цей процес фемінізації (оженочення), бо сама його не знає.

Ось неповний спис слів, що в ураїнській мові вже оженочились: адреса, алюра, анекдота, атака, афіша, багета, бронза, вакансія, візита, геранія, етикета, жирафа, інфлюенца, каска, каскада, клумба, кобура, комода, коректа, коректива, краватка, лімона, лімонада, манера, мансарда, мармелада, мігреня, оркестра, папіроса, папуга, парада, парія, променада, пудра, резерва, рима, тандита, туалета, фасада, флейта, флота, цитата, шпалера, яхта й т. ін.

Правда, окремі слова, може й підо впливом російської мови, ще сильно борються за свій чоловічий рід, напр.: анекдот, багет, зал, лімон, флот і ін., але загальний процес оженочення слів у нашій мові заливає й їх. Взагалі ж, процес ясного оженочення чужих слів у нашій мові такий сильний, що напевно за кілька десятків років зовсім себе вирівняє й запанує.

Цікаві чужі грецькі слова на **-ма**, що частіше приходили до нас із мови латинської, де вони ніякого роду. У нас вони затримали повну свою форму на **-ма**, а як слова на **-а**, стали обов'язково словами жіночого роду. Напр.: аксіома, анаграма, анатема, діяграма, діядема, емблема, епіграма, ідіома, монограма, поема, проблема, програма система, схема, тема, теорема, телеграма, й т. ін. Усі вони — жіночого роду, як і свої: мама, яма й т. ін. Мова польська любить переводити ці слова на чоловічий рід, напр.: проблем, програм, систем, телеграм, поемат, темат і т. ін., але в українській літературній мові цього не буває, — усі слова на **-ма** тільки жіночого роду, за аналогією до своїх власних слів.

Ці греко-латинські слова на **-ма** мови французька, німецька, англійська й ін., знаціоналізували, відкинувши чуже їм закінчення **-а**, а мова французька знаціоналізувала й рід, перевівши всі їх до роду чоловічого, тоді як мова німецька позоставила їх при роді ніякому (середньому).

(Кінець буде).

З БОРОТЬБИ ІНДІЇ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.—Зліва бачимо Крішну Негру, відому з її завзятої боротьби за повну незалежність Індії. Вона є сестрою Пандіта Негру, що є на чолі тимчасового уряду Індії. Прибула до Злучених Держав, щоби дати серію докладів. Зправа є її чоловік Пандіт Гутсеєінг.

ЩО ПИШУТЬ?

З ТАБОРОВОГО ЖИТТЯ.

(З листа, писаного в Італії, 1. січня 1947 р. до родини в стейті Ню Йорк).

Пишу до вас з Новим роком у надії, що наступний рік буде кращий ніж старий. Старий рік був для мене дуже важкий, так, наче б два або три роки були разом. Може новий рік принесе кращу долю для українського народу. Я мучуся в таборі, але однаково буду цікавитися, що принесе 1947 рік для нас, невільників на чужині. Рік 1945 приніс мені неволю, а 1947 може принесе мені волю, а ні то нову війну, щоб я міг вернутися на Україну вояком. Я вже раз був на Україні, щоб боронити її перед червоними катами.

Тепер тут, в Італії, кружляють, як звичайно по таборах, різні чутки, що не знати, кого слухати. Снігу тут нема, але земля замерзла і досить холодно. Знад моря віє зимний вітер. Ми всі мешкаємо в будах, збудованих з полотна. У ночі холодно, годі спати, палити нема чим, дров англійці не дають. Харчі в нас такі, що всі від них пожовкли. Ми дістаємо по 1,200 кальорій денно на життя. Як піде рано до роботи група з 20 людей, то до дому вернеться 10—15, а решту завезуть до лікарні. Тепер усіх виганяють на роботи і можете догадатися, від чого люди падають по дорогах. Я ще молодий, то тримаюся, але старші віком аж мохом поросли від того харчу. Можете собі уявити, як може бути придатною до праці людина, впродовж 8 годин, коли на прожиток дістане харчів на 1,200 кальорій. За цю роботу дають чотири шилінґи на тиждень. Отже на тиждень можна заробити на чотири папіроси, бо один папірос коштує один шилінґ. Коли йдемо на роботу, то при дорогах стоять цивільні тай продають нам харчі. Можна їх купити, як хто має гроші. За роботу нам грошей не платять, лише дають картки, за які колись можна буде дістати гроші.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДАНБУРИ, КОНН.

Коляда для скитальників.

Як кожного року, так і цього, на річних зборах від. 381 У. Н. Союзу зложили коляду: п-ні Вовк $6; по $5: Й. Вовк, М. Маркевич, М. Ликашкевич і Д. Тиханич; Д. Іванушка $4, а по $2: С. Стерюк, Т. Хариш, Й. Копчук, і М. Ґузи $1. — Разом $37, котрі вислано до нашого комітету у Филаделфії.

М. Маркевич, секр.

—o—

КЕНДАЛ, Н. Й.

На спроваджения сиріт від фармерів.

Тут живе мала горстка наших фармерів, але й вони не відказали своєї помочі, коли я перейшовся поміж них. Зложили свої дари такі: по $5: А. Юрків, І. Гомніцький, Т. Кайзер, І. Падучак; А. Драган дав $3, а пані Коренкович $1, разом $29. Ще варта б знати, чи інші фармері підуть за прикладом наших.

Іван Падучак.

—o—

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Тримісячний звіт жертв Зл. У. А. Д. Комітету міста Гемтремк.

Членські вкладки за три місяці $424. З Листопадового Свята в Гемтремк $32. Тов. Допомоги Українським Справам $10. Лісти 66—67 $17. Відділи 20, 94, 146 У. Н. Союзу $25, Відділ 75 У. Н. Союзу $25. Коляда Відділів 26 і 5 Союзу Українок Америки $461.90. Коляда Відділу 34 Українського Золотого Хреста $268. Разом $1,262.90. Усім жертводавцям щира дяка!

Т. Гаврилюк, фін. секр.

ПОШУКУЮТЬ

РОМАНА КОРІНКЕВИЧ з Білого Каменя пошукує Стефан з Юркевичів Кінаш. **ОСИПА ГАПАНОВИЧ** з Тернопільщини пошукує Васль Кінаш. По адреси прошу написати до: **СТЕПАН БОДНАРЧУК 1368 — 3 Ave., New York 21, N. Y.**

АНДРІЯ і ЯКОВА ШИЯН та їх сестру ЮЛІЮ, всі з Чукви коло Самбора, пошукує **ЗОФІЯ КУЗЬО** заміжна **ВЕСОЛОВСЬКА,** дочка Миколи і Теклі Кузьо з Чукви коло Самбора. Писати:

ZOFIA WESOLOWSKA
Schnegattern kreis Braunau
(Englische Baraken)
Oberosterеich, Austria

РОМАН ГРИГОРІЙ, син Федя, з Перемишля, пошукує своїх вуйків **ДОЛЕМБІВ** з Храмлич. Писати:

ROMAN HRYHORI,
Gaslar o Hara
Franken, Bergerstr. 23
British Zone, Deutschland.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

—o—

ЛИСТУВАН. РЕДАКЦІЇ

Т. С. Амстердам, Н. Й. — Допис про коляду одержали. Дуже слушна Ваша замітка, у якій кажете, що подаєте тільки загальну суму до проголошення, як і те, куди збірку вислано, а не подаєте спису жертводавців, вважаючи непотрібним завалювати часопис довгими списами імен.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЧИСТУ ОДІЖ

НА РАТУНОК І ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ В ЕВРОПІ ПРОСИТЬСЯ НЕГАЙНО ВІДСИЛАТИ В МАЛИХ ПАКУНКАХ ДО НЮ ЙОРКУ НА ТАКУ АДРЕСУ:

UNITARIAN COLLECTION WAREHOUSE
UKRAINIAN RELIEF
31 EAST 35th STREET NEW YORK 16, N. Y.

ТАРЗАН ч. 1549. Промощення пропасти.

Коли Тарзан зійшовся з малпами, вони безнадійно приглядалися, як малпяча дитина притиснулася до протилежної скали понад уступаючими водами.

Якстій Тарзан зрозумів положення і скочив на тонке дерево.

Вилізши швидко на вершок, пан джунглів зашморгнув петлю з сильних винних вужалок і привязав їх одним кінцем до пня.

Опісля, нахилившися далеко наперед понад пропасть, Тарзан закинув петлю на вистаючу скелю на противній стороні.